

років, що зумовлено ліцензуванням закладів. Тому важливим питанням сьогодення є модернізація навчальних планів і програм у бік суттєвого збільшення варіативної складової у змісті, що дасть змогу у більшій мірі задовольняти запити педагогів.

Отже, післядипломна педагогічна освіта, організація курсів підвищення кваліфікації повинні набути ознак гнучкості, мобільності й оперативності, ситуативно реагувати на швидкі зміни в системі освіти країни й оновлені потреби й запити педагогічних працівників, базуючись на андрагогічних принципах навчання.

Література

1. Змеев С. И. Андрагогика: основы теории и технологии обучения взрослых /С. И. Змеев. – М. : ПЕР СЭ, 2003. – 208 с.
2. Сігаєва Л. Є. Андрагогіка: теоретичний аспект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [//http:// lib.iitta.gov.ua/6919](http://lib.iitta.gov.ua/6919)
3. Протасова Н.Г. Теоретичні основи навчання державних службовців у системі підготовки та підвищення кваліфікації : [навч.-метод. посіб.] / Н.Г.Протасова. - К. : Вид-во УАДУ, 2000. –160 с.

УДК 373.3(075.2)

Кодлюк Л. І.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗМІСТІ ПІДРУЧНИКІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Реформування змісту вітчизняної іншомовної освіти детермінувало введення у навчальний процес нових методів, засобів та форм організації навчальної діяльності, які покликані стати своєрідним ключем для досягнення провідних цілей дисципліни «Іноземна мова». Чільне місце у контексті новітніх інновацій відводять інтерактивному навчанню як одному із провідних напрямів сучасної школи. Науковці розглядають його як одну з ефективних форм стимулювання активності учнів до мовленнєвої взаємодії [3, с. 168].

Варто відмітити, що результативність впровадження у навчальний процес інтерактивної технології невід’ємно пов’язана із умінням педагога майстерно їх використовувати. Кожен учитель вибудовує власну модель навчальної діяльності, залучаючи для цього різноманітні засоби. Серед них ключове місце слід відвести відповідному дидактико-методичному забезпеченню, «серцем» якого є підручник. Проблема наповнення змісту навчальної літератури інтерактивно-спрямованим матеріалом є актуальною у науковій думці і слугує гарантією ефективності збагачення учнів знаннями, оволодіння ними певними навичками та уміннями.

Питання обґрунтування сутності, структури та змістового наповнення інтерактивного навчання не є новим у науці. Воно стало предметом активного вивчення низки учених (В. Мельничук, С. Ніколаєвої, О. Пометун, Л. Пироженко та ін.), у результаті чого отримано чимало варіантів її ефективного вирішення. Ключовим у контексті нашого дослідження вважаємо напрацювання В. Редька щодо місця інтерактивних технологій у змісті підручників з іноземної мови.

Мета тез полягає у розкритті потенційних можливостей навчальних книг з іноземної мови для формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності у процесі інтерактивного навчання.

Сьогодні пріоритетними вважаються ті методи у системі навчання іноземних мов, які сприяють реалізації її провідних підходів – комунікативно-діяльнісного, компетентнісного, діяльнісно-орієнтованого, культурологічного та рівневого. Педагогічний термін «активні методи та форми навчання» об’єднує групу технологій, використання яких забезпечує високий рівень активності навчальної діяльності учнів.

Останнім часом набув поширення термін «інтерактивне навчання», який розглядають як сучасну форму активних методів [5, с. 279].

Визначення цього феномену знаходимо у працях О. Пометун. Науковець стверджує, що інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації навчальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [4, с. 7]. Його впровадження у навчальний процес сприяє реалізації низки цілей: 1) розширення пізнавальних можливостей учнів, зокрема у здобуванні, аналізі та застосуванні інформації з різних джерел; 2) можливість перенесення отриманих умінь, навичок та способів діяльності на різні предмети та позашкільне життя; формування глибокої внутрішньої мотивації [1, с. 71].

Суттєвою особливістю інтерактивного навчання є те, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної та рівноправної взаємодії усіх її учасників. Тобто оволодіння іншомовною мовленнєвою компетентністю здійснюється не лише в режимі «учитель – учень», а кожен школяр отримує можливість виступити комунікантом у парній чи груповій формах діяльності. Функція педагога у цьому процесі переважно зводиться до стимулювання їх самостійно здійснювати пошук шляхів досягнення визначених цілей.

Одиницею інтерактивного навчання є *інтерактивна технологія*, яка віддзеркалює, як нами зазначалося вище, практику впровадження комунікативно-діяльнісного підходу і слугує його визначальною характеристикою. Інтерактивна технологія покликана зробити діяльність тих, хто навчається, максимально продуктивною шляхом підвищення рівня їхньої пізнавальної активності відповідно до цілей навчання у межах сфер, тем, ситуацій спілкування та за допомогою відповідного мовного й мовленнєвого матеріалу, дібраного з урахування комунікативних потреб [2, с. 226].

Широке використання інтерактивної технології у змісті шкільних підручників з іноземної мови певним чином слугує показником їх наукової цінності, на чому неодноразово акцентує увагу відомий фахівець у галузі підручникотворення В. Редько. Дослідження ученого дали змогу визначити критерії ефективності застосування цих методів: мотивація навчання; пізнавальна активність; активізація мислення; активна інформативність; співпраця в колективі та результативність [3, с. 171–172].

Інтерактивну технологію у навчанні іноземних мов класифікують за формою їх виконання, в межах якої виділяють певні види [5, с. 282]. Коротко розглянемо ці методи. Чільне місце у навчанні іноземної мови, не лише на його початкових етапах, але і для основної та старшої школи, займають ігрові форми інтерактивної технології. У навчальній діяльності вони представлені методами «ділова гра», «діловий театр», «інтерв'ю», конкурси практичних робіт з їх обговоренням, моделювання ситуацій, проектна методика та кейс-метод. До дискусійних форм інтерактивної технології відносять евристичну бесіду, «мозковий штурм», «круглий стіл», «акваріум», рольову дискусію, обговорення аудіо- та відеозаписів тощо. Характерним для них є наявність діалогу, обговорення спору, обмін досвідом, думками, ідеями тощо. Вартими уваги є тренінгові форми інтерактивної технології (мають змогу задіяти дискусійні та ігрові форми), які відображаються комунікативними тренінгами, практичними груповими та індивідуальними вправами, колективним рішенням творчих завдань тощо.

У змісті шкільних підручників згадані вище методи відтворені у творчих комунікативних завданнях та мовленнєвих ситуаціях, які стимулюють учнів здійснювати узагальнення та порівняння, навчають інтегрувати інформативний

матеріал в межах вивчених тем у різних видах навчальної діяльності, сприяють засвоєнню нового матеріалу, опираючись на уже набуті знання, сформовані навички та вміння.

Застосування інтерактивної технології, представлені у змісті шкільних підручників, оптимізує процес навчання іноземної мови і робить його ефективнішим. Таке навчання сприяє не лише формуванню іншомовної комунікативної компетентності, а й забезпечує розвиток інтелектуальних здібностей, аналітичного мислення та розвиває творчу особистість. Перевагою інтерактивної технології є одночасне залучення учнів з різним рівнем навченості до активної комунікативної взаємодії.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні особливостей формування іншомовної лінгвосціокультурної компетентності засобами підручника з іноземної мови шляхом використання інтерактивного навчання.

Література

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. –176 с.
2. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови старших класів загальноосвітніх навчальних закладів : навчально-методичний посібник / В. Г. Редько, Т. К. Полонська, Н. П. Басай [та ін.] ; за наук. ред. В. Г. Редька. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 360 с.
3. Редько В. Г. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов. Теорія і практика : монографія / В. Г. Редько. – К. : Генеза, 2012. – 224 с.
4. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / О. М. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О. М. Пометун. – К. : вид-во «А. С. К», 2004. – 192 с.
5. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах : колективна монографія / С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майер, О. М. Устименко, В. В. Черниш та інші; за ред. С. Ю. Ніколаєвої; техн. ред. І. Ф. Соболевої. – К. : Ленвіт, 2015. – 444 с.

УДК 373.6(075)

Козира В. М.

ДЕЯКІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПЕДАГОГА

Більш корисно навчитися декількох мудрих правил, які завжди будуть тобі у нагоді, ніж навчитися багатьом непотрібним для тебе речам
Сенека

Інтерес до технології розвитку критичного мислення як освітньої інновації з'явився в Україні близько десяти років тому. Натомість в освіті США та Канади цей напрям навчання розвивається вже майже півстоліття. Критичне мислення сприяє переходу від навчання, орієнтованого на запам'ятовування, до навчання, спрямованого на розвиток самостійного свідомого мислення. На думку О. Пометун, найважливішим аспектом критичного мислення є його відповідність вимогам демократизації освіти та суспільства. Воно є дієвим способом виховання демократичного менталітету громадян [1].

Здатність критично мислити є досить цінним умінням для людини 21-го століття, вимушеної практично безперервно перебувати під інформаційним тиском і численними спробами інформаційного маніпулювання свідомістю громадян, в комунікаційних контактах із іншими людьми. До цього додаються швидкі соціально-економічні зміни і трансформація щоденного буття.